

Л.І. Лачкова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

Д.В. Пекалюк, студ. (*ХДУХТ, Харків*)

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Реструктуризація є відносно новою для України цариною знань та практичного застосування, хоча у світовій бізнес-практиці методологія реструктуризації широко застосовується вже давно. Ще наприкінці 80-х років минулого століття термін «реструктуризація» почав використовуватися в капіталістичних країнах для позначення структурної перебудови державних підприємств як обов'язковий елемент доприватизаційної підготовки, продовжує активно використовуватися і нині, характеризуючи комплексні структурні зміни бізнесу для вирішення проблем виживання або підвищення ефективності роботи. Слід зазначити, що реформування, зміна методів функціонування, реорганізація підприємств і окремих галузей застосовувались і в адміністративно-командній економіці, хоча прийнятий на Заході термін «реструктуризація» у вітчизняній практиці не застосовувався. Слушно зауважити, що реформування підприємств у минулі роки суттєво відрізняється від реструктуризації в сучасних умовах розвитку ринкової економіки. Принципова відмінність полягає у тому, що раніше усі процеси реформування ініціювались державною владою, а за теперішнього часу реструктуризація є одним із суттєвих напрямів діяльності будь-якого підприємства, який проводиться за його рішенням з метою адаптації до мінливих умов зовнішнього середовища та обраної стратегії розвитку. Цільове спрямування реструктуризації залежить від фінансового стану підприємства. Реструктуризація може бути орієнтована на підвищення конкурентоспроможності та зростання вартості або на подолання негативних ситуацій в економічному розвитку підприємства. Суть терміну «реструктуризація» трактується окремими дослідниками по-різному. У словнику іноземних слів термін «реструктуризація» прямо не визначений. Проте, виходячи з словотвірного аналізу складу цього слова, його сутність слід розуміти як: «ре+ структура»: «ре»...[лат. re] – префікс, який означає протилежну дію, зміну; «структура» [лат. structura] – означає «взаєморозташування та зв'язок складових частин чого-небудь, устрій». Отже, загалом термін «реструктуризація» можна трактувати як перетворення, зміну зв'язку складових елементів будь-

чого. Аналіз літературних джерел за темою дослідження дозволив виділити декілька підходів до визначення економічної сутності поняття «реструктуризація». Одна група авторів поняття «реструктуризація» розглядає у загальному вигляді як будь-які зміни стратегічного характеру на підприємстві. Так Л. Водачек вважає, що «реструктуризація – це комплексні та взаємопов'язані зміни структури, що забезпечують функціонування підприємства в цілому». Деякі автори розглядають під реструктуризацією звичайний розподіл або об'єднання ресурсів. Так, реструктуризація визначається як «структурна перебудова з метою забезпечення ефективного розподілу та використання всіх ресурсів підприємства (матеріальних, фінансових, трудових, землі, технології), яка полягає у створенні бізнес-одиниць на основі розподілу, об'єднання, ліквідації (передавання) діючих і організації нових структурних підрозділів, приєднання підприємства до інших підприємств, придбання визначної частки у статутному капіталі або акцій сторонніх організацій». Слід зазначити, що у наведеному визначенні не чітко розрізняються такі поняття як, «реструктуризація» та «реорганізація» підприємства. Наведені трактування терміну «реструктуризація» є досить однобокими і не розкривають економічної сутності цього процесу. Як сукупність трансформаційних заходів розглядає реструктуризацію Л.О. Лігоненко. «Реструктуризація передбачає послідовне втілення в життя низки організаційно-економічних, правових, технічних, технологічних, інформаційних заходів, спрямованих на ліквідацію суперечностей між потребами ринку, змінами у зовнішньому оточенні та внутрішнім середовищем підприємства, діючою на підприємстві системою форм і методів управління», – що, безумовно, характеризує сутнісні ознаки реструктуризації, проте не чітко визначає її цільові орієнтири. Уточнення цільового призначення реструктуризації потребує й визначення, наведене Л. Кальніченко та О. Мендрул, які формулюють сутність реструктуризації «як перебудову підприємства, яка націлена на підвищення його конкурентоспроможності і здійснюється завдяки змінам у використанні ресурсів і в напрямках діяльності задля досягнення цілей підприємства». Узагальнення наукових досліджень процесу реструктуризації підприємств дозволило уточнити визначення її економічної сутності. Реструктуризація підприємства – це процес здійснення комплексу організаційно-господарських, фінансово-економічних, правових, технічних заходів, спрямованих на зміну форми власності, організаційно-правової форми господарювання, системи управління, організації бізнес-процесів з метою підвищення фінансової стабільності підприємства, зростання конкурентоспроможності.